

Analýza — Závaznost místního referenda o změně územního plánu

Obsahem analýzy je:

- rekapitulace Vašeho dotazu,
- právní otázky, které budeme řešit,
- stručná odpověď,
- doporučené další kroky,
- podrobný právní rozbor,
- podklady,
- užitečné odkazy.

Rekapitulace Vašeho dotazu

Ve Vašem dotazu uvádíte, že v roce 2013 došlo ve Vaší obci ke změně územního plánu. Touto změnou Vaše obec vyčlenila investorovi plochu pro těžbu štěrkopísku. Kvůli nečinnosti zastupitelstva obce proběhlo ve Vaší obci místní referendum. V tomto referendu občané jednoznačně žádají město, aby zabránilo těžbě štěrkopísku ve vymezené lokalitě. Referendum je podle zákonných podmínek platné i závazné. Na základě výsledků referenda připravovalo zastupitelstvo Vaší obce změnu územního plánu. Tyto přípravy však město přerušilo a již delší dobu se jimi nezabývá.

Ptáte se, jak můžete Vaší obec přinutit, aby co nejdříve územní plán změnilo. Zároveň se ptáte, jestli tímto postupem obec nejedná protizákonně. Nakonec se ptáte, jestli se změny územního plánu můžete domáhat také samostatně, nebo jen v rámci územního řízení.

Na základě Vašeho dotazu se zaměříme na tyto právní otázky:

1. Je výsledek místního referenda závazný pro zastupitelstvo Vaší obce?
2. Jak můžete postupovat, pokud zastupitelstvo Vaší obce nerespektuje výsledky místního referenda?
3. Zavazuje výsledek místního referenda i stavební úřad?

Stručná odpověď

1. Zastupitelstvo Vaší obce se musí výsledkem místního referenda řídit. Rozhodnutí v místním referendu je totiž podle [§ 49 odst. 1 zákona č. 22/2004 Sb. o místním referendu \("zákon o místním referendu"\)](#) pro zastupitelstvo Vaší obce závazné. Závaznost výsledků místního referenda ve vztahu k orgánům obce byla potvrzena i v rozhodovací praxi soudů.
2. Pokud zastupitelstvo Vaší obce výsledky místního referenda nerespektuje, můžete podat žalobu proti nezákonnému zásahu, kterou zakotvují [§ 82 - § 87 zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní \("SŘS"\)](#). Zároveň se můžete obrátit na Ministerstvo vnitra s podnětem k provedení kontroly obce. Tuto kontrolu umožňuje [§ 129 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích \("zákon o obcích"\)](#).
3. Pokud stavební úřad v budoucnu zahájí další povolovací řízení, zapojte se do nich jako účastníci řízení a využijte práva podávat námítky a připomínky. Upozorňujeme však, že výsledek místního referenda je podle [§ 49 odst. 1 zákona o místním referendu](#) právně závazný pouze pro zastupitelstvo obce a její orgány, nikoliv pro další úřady. Bližší informace o způsobech, kterými se můžete do stavebního řízení zapojit, naleznete v našem manuálu [Stavební řízení](#).

Doporučené další kroky

1. Obratíte se na obecní zastupitelstvo s návrhem, aby územní plán obce změnilo podle výsledků místního referenda. Pokud Vaši žádost o projednání návrhu podepíše 0,5% občanů obce,

zastupitelstvo se Vaším návrhem musí zabývat. Toto stanoví [§ 16 odst. 2 písm. f\) zákona o obcích](#). Návrh k zařazení bodu na pořad jednání zasedání zastupitelstva obce může v souladu s [§ 94 zákona o obcích](#) podat také jakýkoliv zastupitel. Pro podání návrhu můžete využít náš interaktivní nástroj [Žádost o projednání záležitosti na obci](#).

2. Podejte Ministerstvu vnitra návrh k provedení kontroly obce podle [§ 129 zákona o obcích](#). Návrh podejte jako podnět podle [§ 42 zákona č. 500/2004 Sb. správní řád \("správní řád"\)](#). Ministerstvo vnitra musí Váš podnět přijmout. Samo ale posoudí, jestli Vám vyhoví. Pokud o to Ministerstvo vnitra v žádosti požádáte, musí Vás do 30 dnů od obdržení podnětu informovat, zda v dané věci zahájilo řízení. K podání podnětu můžete využít náš [vzor](#).
3. Obratě se na krajský soud s žalobou proti nezákonnému zásahu podle [§ 82 SŘS](#). V textu žaloby uveďte, že zastupitelstvo Vaší obce nerespektuje výsledek místního referenda, které je pro něj závazné. Tím se dopouští nezákonného zásahu do práv obyvatel Vaší obce. Žádejte soud, aby zastupitelstvu uložil nezákonný zásah ukončit.

Podrobný právní rozbor

Je výsledek místního referenda závazný pro zastupitelstvo Vaší obce?

Rozhodnutí v místním referendu je podle [§ 49 odst. 1 zákona o místním referendu](#) pro zastupitelstvo Vaší obce závazné. Pokud tedy občané Vaší obce v místním referendu žádají orgány obce, aby zabránily těžbě šterkopísku v obci, zastupitelstvo se tímto referendem musí řídit. Pokud se jím zastupitelstvo neřídí, jedná nezákonně. Jako občané proto můžete po zastupitelstvu obce požadovat, aby se výsledek místního referenda řídilo.

Stejný názor vyjádřil ve svém nálezu ze dne 9. 2. 2012, sp. zn. III. ÚS 263/09 Ústavní soud, když uvedl:

*„Výsledek referenda spočívající v tom, že občané obce vyjadřují nesouhlas s realizací určitého developerského či průmyslového projektu na území obce, žádným způsobem neporušuje ani nemůže porušit právní normy ve smyslu § 7 písm. d) RefMíst. **Takový výsledek je nutno interpretovat tak, že orgány obce jsou zavázány prosazovat názor občanů těmi prostředky, které jim právní řád dává k dispozici.**“*

Podle [§ 6 zákona o místním referendu](#) přitom platí, že občané rozhodují v místním referendu o věcech, které spadají do samostatné působnosti obce. Jak uvádí Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 29. 8. 2012, č. j. Ars 1/2012-26, „[N]emůže být ani sporu o tom, že záležitosti územního plánování spadají do samostatné působnosti obce. V tomto směru dává jasně vodítko § 6 odst. 5 stavebního zákona z roku 2006, podle něhož platí, že zastupitelstvo obce „a) rozhoduje v samostatné působnosti o pořízení územního plánu a regulačního plánu, b) schvaluje v samostatné působnosti zadání, případně pokyny pro zpracování návrhu územního plánu, c) vydává v samostatné působnosti územní plán“. Podle argumentu a maius ad minori pochopitelně **platí, že zastupitelstvo obce rozhoduje v samostatné působnosti rovněž o změně územního plánu.**“

Rozhodnutí občanů obce v místním referendu, které se týká změny územního plánu obce, je proto pro zastupitelstvo Vaší obce závazné.

Jak můžete postupovat, pokud zastupitelstvo Vaší obce nerespektuje výsledky místního referenda?

Pokud zastupitelstvo Vaší obce nerespektuje výsledky místního referenda, můžete se proti jeho nečinnosti bránit několika způsoby.

Na nečinnost můžete upozornit samotné obecní zastupitelstvo. Obratě se na něj s návrhem, aby územní plán obce změnilo podle výsledků místního referenda. Pokud Vaši žádost o projednání návrhu podepíše 0,5% občanů obce, zastupitelstvo se Vaším návrhem musí zabývat na svém zasedání do 60 dní od jeho podání. Toto stanoví [§ 16 odst. 2 písm. f\) zákona o obcích](#). Návrh k zařazení bodu na pořad jednání zasedání zastupitelstva obce může v souladu s [§ 94 zákona o obcích](#) podat také jakýkoliv zastupitel. Pro podání návrhu můžete využít náš interaktivní nástroj [Žádost o projednání záležitosti na obci](#).

Pokud Váš návrh nebude úspěšný, můžete se obrátit na Ministerstvo vnitra. To podle [§ 129 odst. 1 zákona o obcích](#) kontroluje výkon samostatné působnosti obce. Může proto posoudit, zda obec jedná v souladu se zákonem, když nerespektuje výsledky místního referenda.

Bližší informace o působnosti obce naleznete v našem manuálu [Samostatná a přenesená působnost](#).

Návrh podejte jako podnět podle [§ 42 správního řádu](#). V návrhu uveďte, že Vaše obec nerespektuje výsledky platného a závazného místního referenda. Ministerstvo vnitra musí Váš podnět přijmout. Samo ale posoudí, jestli Vám vyhoví. Pokud o to Ministerstvo vnitra v žádosti požádáte, musí Vás do 30 dnů od obdržení podnětu informovat, zda v dané věci zahájilo řízení. K podání podnětu můžete využít náš [vzor](#).

Pokud ani výše uvedené kroky nepovedou k nápravě, obraťte se na krajský soud s **žalobou proti nezákonnému zásahu správního orgánu** podle [§ 82 SŘS](#). SŘS v [§ 4 odst. 1 písm. a\)](#) stanovuje, že správním orgánem je také orgán obce. Touto žalobou se proto můžete bránit také proti nečinnosti obecního zastupitelstva.

V textu žaloby uveďte, že zastupitelstvo Vaší obce nerespektuje výsledek místního referenda, které je pro něj závazné. Tím se dopouští nezákonného zásahu do práv obyvatel Vaší obce. Vzhledem k tomu, že se jedná o trvajícím zásah, nemůže lhůta pro podání této žaloby uplynout, dokud zásah trvá.

Přestože je ve Vašem případě problémem nečinnost Vaší obce, můžete **žalobou proti nezákonnému zásahu správního orgánu** využít. Jak totiž uvedl Nejvyšší správní soud v usnesení svého rozšířeného senátu ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98: „[s]myslem a účelem soudní ochrany před nezákonným jednáním veřejné správy je poskytnout jednotlivci účinný prostředek obrany, a

to zásadně bez ohledu na formu, kterou veřejná správa jedná. Takový právní prostředek musí dokázat nezákonnému jednání či postupu zabránit, děje-li se, včetně toho, **aby veřejnou správu donutil konat tam, kde konat má** (k tomu směřuje čl. 36 odst. 1 Listiny)“.

Pokud stavební úřad v budoucnu zahájí další povolovací řízení, zapojte se do nich jako účastníci řízení a využijte práva podávat námítky a připomínky. Upozorňujeme však, že výsledek místního referenda je podle [§ 49 odst. 1 zákona o místním referendu](#) právně závazný pouze pro zastupitelstvo obce a její orgány, nikoliv pro další úřady. Bližší informace o způsobech, kterými se můžete do stavebního řízení zapojit, naleznete v našem manuálu [Stavební řízení](#).

Pouze pro úplnost uvádíme, že platné právo upravuje i další způsoby, kterými se lze bránit proti změně územního plánu. Oba tyto prostředky je však nutné uplatnit do jednoho roku ode dne, kdy se stal územní plán účinným. Územní plán Vaší obce, ve kterém obec vyhradila prostor pro těžbu štěrkopísku, byl vydán roku 2013. Tyto prostředky proto ve Vaší situaci již nemůžete uplatnit (lhůta uplynula) - uvádíme je pouze pro přehled:

- Do jednoho roku ode dne, kdy se územní plán obce stal účinným, je možné podat **návrh na zrušení opatření obecné povahy** nebo jeho části. Toto stanoví [§ 101a - § 101d SŘS](#). Územní plán obce je také opatřením obecné povahy.
- Ve stejné lhůtě jednoho roku je možné krajskému úřadu navrhnout, aby posoudil, jestli je územní plán v souladu se zákonem. Tuto možnost zakotvuje [§ 174 odst. 2 správního řádu](#).

Užitečné odkazy

Poradna Frank Bold průběžně zpracovává shrnující právní manuály, vzory a interaktivní nástroje.

Pro lepší pochopení problému a řešení Vašeho případu Vám doporučujeme k bližšímu pročtení následující manuály:

[Stavební řízení](#)

Dostupné z:

<https://frankbold.org/poradna/stavebni-a-uzemni-rizeni/stavebni-a-uzemni-rizeni/stavebni-rizeni/rada/stavebni-rizeni>

[Samostatná a přenesená působnost](#)

Dostupné z:

<https://frankbold.org/poradna/fungovani-obci-a-uradu/cinnost-obce-a-kraje/cinnost-obce-a-kraje/rada/samostatna-a-prenesena-pusobnost>

V řešení Vaší situace se Vám mohou hodit následující vzory či interaktivní nástroje:

[Bod k projednání na obci](#)

Dostupný z:

<https://da.frankbold.org/interview?i=docassemble.VzoryPravnichPodani%3Adata%2Fquestions%2FbodKProjednani.yml#page1>

[Podnět dle § 42](#)

Dostupný z:

<https://frankbold.org/poradna/spravni-rizeni/spravni-rizeni/spravni-rizeni/vzor/podnet-dle-42>

Zpracováno ke dni 22. 12. 2021.

Právní poradna Frank Bold radí v případech, kdy je dotčen veřejný zájem, a to zejména v otázkách ochrany životního prostředí, boje proti korupci a nezákonného postupu úředníků.

Přečtěte si [podrobnější informace o tom, jak poradna funguje](#).

Podpořte nás svým darem

Práce našich právních poradců je možná i díky Vaší podpoře. Pomozte svým finančním darem zachovat kvalitní bezplatné právní poradenství ve veřejném zájmu. Pro zaslání daru můžete využít [dárcovský formulář](#).

Děkujeme.